

DECIZIE

07 iulie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani împotriva Olgăi Smirnova, intervenienți accesorii Gimnaziul-Internat nr. 3, Centrul de plasament temporar pentru copii în situație de risc „Casa Familia Mama Margherita”, Galina Smirnova cu privire la decăderea din drepturile părintești,

împotriva încheierii din 25 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a restituit cererea de apel înaintată de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani, municipiul Chișinău, ca fiind depusă în afara termenului legal,

c o n s t a t ă:

La 26 iunie 2019, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani a depus cerere de chemare în judecată împotriva Olgăi Smirnova, intervenienți accesorii Gimnaziul-Internat nr. 3, Galina Smirnova, solicitând decăderea din drepturile părintești a Olgăi Smirnova, mama solitară, în privința copiilor XXXXX.

Prin încheierea protocolară din 11 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost atras în proces Centrul de plasament temporar pentru copii în situație de risc „Casa Familia Mama Margherita”, în calitate de intervenient accesoriu.

Prin hotărârea din 11 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani împotriva Olgăi Smirnova, intervenienți accesorii Gimnaziul-Internat nr. 3, Centrul de plasament temporar pentru copii în situație de risc „Casa Familia Mama Margherita”, Galina Smirnova cu privire la decăderea din drepturile părintești a mamei Olga Smirnova în privința copiilor minori XXXXX.

La 19 ianuarie 2021, prin intermediul poștei electronice (f.d.114), Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 11 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, scutirea de la plata taxei de stat.

Prin încheierea din 25 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit ca fiind depusă în afara termenului legal cererea de apel înaintată de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani împotriva hotărârii din 11 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen; s-a remis Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani cererea de apel cu toate documentele anexate.

La 20 aprilie 2021, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani a înregistrat cererea de apel motivată împotriva hotărârii din 11 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 03 iunie 2021, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani a declarat recurs împotriva încheierii din 25 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, anularea încheierii contestate, repunerea în termenul de examinare a cererii de apel, scutirea de la plata taxei de stat.

În motivarea recursului s-a invocat că, în virtutea situației pandemice din țară, nu a fost prezent la pronunțarea hotărârii. Contactând periodic grefierul, i s-a comunicat că nu cunoaște hotărârea instanței, însă prin intermediul Poștei Moldovei va primi copia hotărârii. Astfel, la 14 ianuarie 2021 copia hotărârii a fost expediată și la 18 ianuarie 2021 a fost recepționată. Drept urmare, prin intermediul poștei electronice a expediat cererea de apel, dar a solicitat și eliberarea hotărârii motivate. La 09 aprilie 2021 a fost înregistrată hotărârea motivată a primei instanțe, iar la 20 aprilie 2021 a depus cererea de apel motivată.

Totodată, a menționat că, în răspunsul Curții de Apel Chișinău referitor la cererea de apel motivată, înregistrat la 19 mai 2021, s-a făcut referire la încheierea din 25 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău. Despre existența încheierii date nu a cunoscut și nu a putut să o conteste. Astfel, prin demersul din 20 mai 2021 a solicitat eliberarea acesteia, fiindu-i comunicată la 31 mai 2021.

Recurentul a pretins că instanțele tardiv i-au adus la cunoștință actele emise, iar reprezentanții din neatenție au omis să înainteze cerința de repunere în termen a cererii de apel.

La fel, recurentul a indicat argumentele aduse în dezacord cu hotărârea primei instanțe.

Copia recursului declarat a fost expediată în adresa intimaților la 22 iunie 2021, prin scrisoare de însoțire (f.d.201) și a fost recepționată la 25 iunie 2021 și la 28 iunie 2021, conform avizelor de recepție, de către Centrul de plasament temporar pentru copii în situație de risc „Casa Familia Mama Margherita”, Galina Smirnova și Serviciul Social Casa comunitară pentru copii în situație de risc (f.d.203-205).

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de apel a adoptat încheierea contestată în data de 25 martie 2021, iar cererea de recurs a fost depusă la 03 iunie 2021.

Materialele cauzei atestă expedierea recurentului a copiei încheierii instanței de apel prin scrisoarea de însoțire datată cu 12 aprilie 2021 (f.d.147), însă date despre recepționarea acesteia lipsesc. Totodată, în textul recursului a indicat precum că, la răspunsul Curții de Apel Chișinău înregistrat la 31 mai 2021 în cadrul Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani, a fost anexată copia încheierii din 25 martie 2021. Astfel, recursul se consideră declarat în termen.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani și va menține încheierea contestată, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin.(3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În temeiul art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Colegiul relevă că dispozitivul hotărârii primei instanțe, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani împotriva Olgăi Smirnova, intervenienți accesorii Gimnaziul-Internat nr. 3, Centrul de plasament temporar pentru copii în situație de risc „Casa Familia Mama Margherita”, Galina Smirnova cu privire la decăderea din drepturile părintești, a fost pronunțat la 11 decembrie 2020 (f.d.109).

În conformitate cu art. 110 Cod de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Art. 113 Cod de procedură civilă prevede că, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Corelând normele de drept procedural citate cu situația de fapt, Colegiul apreciază ca fiind corectă concluzia instanței de apel privind restituirea cererii de apel înaintate de către Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani împotriva hotărârii din 11 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, ca fiind depusă în afara termenului legal, din motivele ce succed.

Colegiul învederează că, art. 362 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă statuează că termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art.116.

În conformitate cu art. 116 alin. (1), (3), (4) Cod de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.). Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât în cazul în care partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea termenului de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de procedură.

În continuare, Colegiul iterează că, cererea de apel împotriva hotărârii din 11 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost depusă de către

Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani, la data de 19 ianuarie 2021, prin intermediul poștei electronice (f.d.114).

Prin încheierea din 25 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, s-a restituit ca fiind depusă în afara termenului legal, cererea de apel înaintată de cererea de apel înaintată de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani împotriva hotărârii din 11 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen; s-a remis Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani cererea de apel cu toate documentele anexate (f.d.143-146).

În conformitate cu prevederile art. 369 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

La caz, Colegiul reiterează că, dispozitivul hotărârii judecătorești a fost pronunțat la 11 decembrie 2020 (f.d.109), însă cererea de apel a fost depusă de către Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani, la data de 19 ianuarie 2021, prin intermediul poștei electronice (f.d.114).

Deși, recurentul a pretins expedierea cererii de apel nemotivate la 18 ianuarie 2021, prin intermediul poștei electronice, Colegiul relevă că, cererea de apel a fost expediată doar la 19 ianuarie 2021, prin intermediul poștei electronice, însă la 18 ianuarie 2021, prin intermediul poștei electronice (f.d.111), a fost expediat demersul cu privire la eliberarea hotărârii motivate, aspect evident din înscrisurile atașate.

Concomitent, Colegiul notează că, deși, recurentul a menționat că nu a fost prezent la pronunțarea hotărârii judecătorești din 11 decembrie 2020, la caz, din procesul-verbal al ședinței de judecată datat cu 11 decembrie 2020, se profilează că pronunțarea s-a realizat cu prezența reprezentantului reclamantului (f.d.106-108).

Cu referire la argumentul recurentului precum că, hotărârea primei instanțe i-a fost comunicată la 14 ianuarie 2021, conform scrisorii de însoțire, Colegiul menționează că, într-adevăr materialele cauzei atestă expedierea copieii hotărârii primei instanțe din 11 decembrie 2020 prin scrisoarea de însoțire, doar că fără dată (f.d.110), însă, la caz, această împrejurare nu justifică omiterea termenului de contestare cu apel a hotărârii primei instanțe. Or, reprezentantul reclamantului a fost prezent în ședința de judecată desfășurată în prima instanță, finalizată prin hotărârea judecătorească din 11 decembrie 2020, aspect conturat supra.

Colegiul reiterează că, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel, postulat inserat în art. 362 alin.(1) Cod de procedură civilă.

Astfel, în situația în care dispozitivul hotărârii judecătorești a fost pronunțat la 11 decembrie 2020, în temeiul art. 111 alin.(3) Cod de procedură civilă, termenul de contestare cu apel a început a curge din ziua imediat următoare zilei de pronunțare a dispozitivului hotărârii judecătorești, adică începând cu data de 12 decembrie 2020.

Cu referire la alegația recurentului privind comunicarea tardivă a hotărârii primei instanțe, ceea ce ar fi dus la imposibilitatea contestării în termen a acesteia, Colegiul nu neagă obligația instanței de a comunica hotărârea judecătorească participanților la proces în virtutea art. 236 Cod de procedură civilă, însă această

obligatie a instantei nu exclude obligatia partilor de a urmări desfășurarea procesului care îi vizează, pornind de la calitatea procesuală deținută.

Or, participanții la proces au obligația de a se folosi cu bună-credință de drepturile lor procedurale în conformitate cu prevederile art. 56 alin.(3), art. 61 alin.(1) Cod de procedură civilă.

De asemenea, Colegiul iterează că, părțile antrenate într-un proces, trebuie să se comporte cu bună credință în raport cu drepturile procedurale conferite de legislator și trebuie să urmărească cu bună-credință desfășurarea procesului, remarcă sugerată și de jurisprudența CEDO.

Jurisprudența constantă a CtEDO a arătat că revine primordial celor interesați să depună orice diligență pentru protejarea propriilor interese (a se vedea cauza Teuschler v. Germania (dec.), 47636/99, 04 octombrie 2001; cauza Agapito Maestre Sanchez v. Spania, 29608/02, 04 mai 2004).

Subsecvent, Colegiul notează că, nu au fost determinate anumite circumstanțe ce ar justifica calcularea termenului de depunere a cererii de apel de la data primirii hotărârii și nu de la pronunțarea dispozitivului acesteia, în condițiile în care reprezentantul reclamantului a fost prezent în cadrul ședinței de judecată finalizate cu pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești.

În altă ordine de idei, art. 362 alin. (3) Cod de procedură civilă prevede că, repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art.116.

Colegiul reiterează că, apelantul/recurentul la depunerea cererii de apel nemotivate împotriva hotărârii din 11 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, nu a solicitat repunerea în termenul pentru declararea apelului.

În continuare, Colegiul relevă că, repunerea în termen pentru declararea apelului putea fi soluționată de către instanța de apel doar în condițiile în care apelantul ar fi formulat o cerere de repunere în termen cu prezentarea probelor pertinente și admisibile în justificarea acestei omisiuni, ceea ce la caz lipsește. Or, solicitarea de repunere în termen este o prioritate a apelantului și nu poate fi soluționată din oficiu de către instanța de apel.

Drept urmare, instanța de apel corect a reținut că apelantul nu a solicitat și repunerea în termenul pentru declararea apelului în temeiul art. 116 Cod de procedură civilă.

În ceea ce vizează aserțiunea recurentului privind omisiunea reprezentanților săi de a include în cererea de apel cerința cu privire la repunerea în termenul de declararea a apelului, Colegiul relevă că, această circumstanță nu poate fi reținută întru casarea actului judecătoresc contestat.

Astfel, în corespundere cu art. 362 alin.(1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, care, la caz, a fost pronunțat la 11 decembrie 2020, ceea ce denotă că instanța de apel întemeiat a conchis că apelul a fost declarat în afara termenului legal.

Drept urmare, cerința de repunere în termenul de examinarea a cererii de apel, formulată de către recurent în solicitările recursului, nu poate înlătura omisiunea admisă de către apelantul/recurent la înaintarea cererii de apel, în situația în care o astfel de cerere se adresează concomitent cu depunerea cererii de apel și se examinează de către instanța de apel.

Or, în temeiul art. 362 alin.(3) Cod de procedură civilă, repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art.116.

Aici este de remarcat că prin impunerea unor termene limite în vederea valorificării drepturilor pretinse a fi lezate se urmărește o bună administrare a justiției și asigurarea securității raporturilor juridice.

Colegiul accentuează că, legiuitorul prin stabilirea unui termen de declarare a apelului a urmărit: asigurarea celerității procesului civil în întregime, în special luându-se în considerare și fazele facultative ale procesului civil, cum ar fi executarea silită, apelul; stimularea persoanelor care dispun de dreptul la apel de a-l valorifica într-un termen prevăzut de lege; asigurarea stabilității raporturilor juridice constatate prin hotărârea primei instanțe, întrucât acestea nu pot să rămână până la infinit sub amenințarea pronunțării unei noi soluții; oferirea participanților la proces a unei perioade suficiente de a lua cunoștință de materialele dosarului și de a formula motivarea cererii de apel.

Prin prisma respectării dreptului de acces liber la justiție, garantat de art. 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 20 al Constituției Republicii Moldova și art. 5 Cod de procedură civilă, relevant și în jurisprudența CtEDO, precum și dreptul la un remediu efectiv garantat de art.13 din Convenție, circumstanțele relatate denotă că recurentul și-a neglijat dreptul de valorificare a drepturilor procedurale în sensul și termenul stabilit de legiuitor.

Adițional, Colegiul învederează că, deși, recurentul contestă încheierea instanței de apel din 25 martie 2021, nu arată ce încălcări ar fi fost admise de instanța de apel la emiterea acesteia. Or, argumentele recurentului din textul recursului redă cronologic corespondența realizată între recurent și instanțele de judecată ierarhic inferioare, precum și vizează dezacordul cu hotărârea primei instanțe, însă nu identifică anumite încălcări ale normelor de drept care ar fi fost admise de instanța de apel.

Mai mult, apelantul/recurentul nu a fost lipsit de posibilitatea de a beneficia de pârghiile legale întru realizarea dreptului la o cale de atac eficientă, în situația în care însuși apelantul/recurentul nu a solicitat repunerea în termen pentru declararea apelului.

De altfel, art. 10 alin. (3) Cod de procedură civilă statuează expres că sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

În virtutea art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Din considerentele redate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat cu menținerea încheierii contestate.

În conformitate cu prevederile art. 424 alin.(2), art. 427 lit. a), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani.

Se menține încheierea din 25 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani împotriva Olgăi Smirnova, intervenienți accesorii Gimnaziul-Internat nr. 3, Centrul de plasament temporar pentru copii în situație de risc „Casa Familia Mama Margherita”, Galina Smirnova cu privire la decăderea din drepturile părintești.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat